

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या उच्च प्राथमिक
शाळांमधील अंशकालीन निदेशकांच्या
मानधनासाठी निधी वितरित करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक:- पूरक २०२५/प्र. क्र. ८२ (ई- ११५०७५६)/ एसडी-१
चौथा मजला, मंत्रालय विस्तार, हुतात्मा राजगुरू चौक,
मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक :- २० ऑक्टोबर २०२५.

वाचा:-

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, शासन निर्णय, क्र. एसएसए २०२१/ प्र. क्र. ३०/ एसडी-१, दि.०५.०६.२०२५.

प्रस्तावना:-

श्रीमती गायत्री सुभाष मुळे व इतर यांनी मा.उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल केलेल्या रिट याचिका क्र. ८७८६/२०२१ मध्ये मा. उच्च न्यायालयाने दि. ०२.०४.२०२४ व दि. ०८.०५.२०२४ रोजी पारित केलेल्या आदेशानुसार अंशकालीन निदेशकांची पदे भरण्याबाबत धोरण निश्चित करण्यास तसेच, कायम संवर्ग तयार करण्याबाबत सूचना देण्यात आलेल्या आहेत. तसेच, मा.उच्च न्यायालयाच्या दि.०८.०५.२०२४ रोजीच्या अंतरिम आदेशाच्या अनुषंगाने स्थानिक स्वराज्य संस्थेमधील उच्च प्राथमिक शाळांमध्ये अंशकालीन निदेशकांचा कायम संवर्ग निर्माण करण्यासाठी आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या अध्यक्षतेखाली समिती गठित करण्यात आली होती. सदर समितीच्या अहवालास शासनाची मान्यता घेऊन मा.मंत्रीमंडळाच्या दि. २७.०५.२०२५ रोजीच्या बैठकीमध्ये विभागाचा प्रस्ताव मान्यतेस्तव सादर करण्यात आला होता.

२. त्यानुसार, मा. मंत्रीमंडळाच्या मान्यतेने अंशकालीन निदेशकांच्या नियुक्तीसाठी दरवर्षी दि. ३० सप्टेंबर रोजी होणाऱ्या संचमान्यतेनुसार निश्चित होणाऱ्या पटसंख्येनुसार जिल्हा परिषदेच्या इ. ६ वी ते ८ वी साठी १०० पेक्षा जास्त पटसंख्येच्या शाळेवर (आधार प्रमाणित) कला, क्रीडा व कार्यानुभव या विषयासाठी प्रत्येकी १ या प्रमाणे एकूण ३ या प्रमाणात सध्या कार्यरत असणाऱ्या अंशकालीन निदेशकांच्या नियुक्तीसाठी कायम संवर्ग निर्माण करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. सदर अंशकालीन निदेशकांना ४८ तासिकांच्या अध्यापनाकरिता रु. १२,०००/- इतके मानधन देण्यात यावी. या अंशकालीन निदेशकांनी ४८ तासिकांपेक्षा अधिक काम केल्यास त्यांना रु. २००/- प्रती तासिका या दराप्रमाणे रु. १८,०००/- इतक्या कमाल मर्यादेत मानधन अदा करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

३. अंशकालीन निदेशकांना ४८ तासिकांचा कार्यभार उपलब्धतेनुसार केंद्रप्रमुख यांनी दिल्यानंतर जर संबंधित अंशकालीन निदेशकाकडून ४८ तासिका पुर्ण झाल्या नाहीत, तर हे अंशकालीन निदेशक हे जेवढ्या तासिका पुर्ण करतील तेवढ्याच तासिकांचे मानधन रु.२५०/- प्रती तासिका याप्रमाणे अदा करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. तसेच, अंशकालीन निदेशकांनी एका पेक्षा अधिक शाळांवर ४८ तासिकापेक्षा अधिकचे अध्यापनाचे काम केल्यास रु.२००/- प्रति तासिका या प्रमाणे रु. १८,०००/- कमाल मर्यादेत मानधन अदा करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. अंशकालीन निदेशकांव्यतिरिक्त अन्य तज्ञांची सेवा प्रती तासिका रु.२००/- याप्रमाणे घेण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

४. उपरोक्तनुसार, मा. मंत्रीमंडळाच्या मान्यतेने स्थानिक स्वराज्य संस्थेमधील उच्च प्राथमिक शाळांमध्ये अंशकालीन निदेशकांची नियुक्ती करणे व सुधारीत धोरण शासन निर्णय, दि. ०५.०६.२०२५ अन्वये निश्चित करण्यात आले आहे. त्यानुसार, सन २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षात कार्यरत अंशकालीन निदेशक व त्यांच्या मानधनाकरिता आवश्यक असणाऱ्या मानधनाची एकूण रक्कम याबाबतची माहिती प्राप्त करून घेण्यात येत आहे.

५. यासाठी होणारा खर्च जिल्हा परिषद शिक्षकांचे वेतन आहरीत होणाऱ्या लेखाशिर्ष क्र. २२०२०१७३ या लेखाशिर्षाखालील १०-कंत्राटी सेवा या उद्दिष्टामधून मानधन अदा करण्यास आणि सदर तरतूद जुलै २०२५ च्या पावसाळी अधिवेशनात पुरवणी मागणीद्वारे सादर करण्यास देण्यात आलेल्या मान्यतेनुसार अंशकालीन निदेशकांना दहा महिन्यांसाठी आवश्यक असणाऱ्या कमाल मर्यादेतील मानधनाची रक्कम रु. ८५.८० कोटी इतक्या रक्कमेच्या सन २०२५ च्या पावसाळी अधिवेशनातील पुरवणी मागणीस व्यय अग्रक्रम समितीने मान्यता दिलेली आहे.

६. सद्यस्थितीत, शासन निर्णय, दि. ०५.०६.२०२५ अन्वये निश्चित करण्यात आलेल्या सुधारीत धोरणानुसार सन २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षात कार्यरत अंशकालीन निदेशकांना माहे जून २०२५ पासून मानधनाकरिता रु.३०,००,००,०००/- इतका निधी २२०२०१७३, १०-कंत्राटी सेवा या लेखाशिर्षाखाली सन २०२५ च्या पावसाळी अधिवेशनात मंजूर करण्यात आलेल्या पुरवणी मागणीच्या निधीतून वितरित करण्यास वित्त विभागाने सहमती दर्शविली आहे. सदर निधी वितरित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

सन २०२५-२६ या शैक्षणिक वर्षात रुजू करून घेण्यात आलेल्या अंशकालीन निदेशकांना शासन निर्णय, दि.०५.०६.२०२५ अन्वये निश्चित करण्यात आलेल्या सुधारीत धोरणानुसार माहे जून २०२५ पासून मानधनाकरिता रु.३०,००,००,०००/- (रुपये- तीस कोटी फक्त) इतका निधी सन २०२५ च्या पावसाळी अधिवेशनात मंजूर करण्यात आलेल्या पुरवणी मागणीच्या निधीतून शिक्षण संचालक (प्राथमिक), प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, पुणे यांच्याकडे सुपूर्द करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर खर्च "मागणी क्र. ई-२, २२०२, सर्वसाधारण शिक्षण, (०१) प्राथमिक शिक्षण, १९६, जिल्हा परिषदांना सहाय्य, (०१) प्राथमिक शिक्षणासाठी जिल्हा परिषदांना सहाय्य, (०१) (०१) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ यांच्या कलम १८२ अन्वये जिल्हा परिषदांना सप्रयोजन अनुदाने (अनिवार्य), (२२०२०१७३), १०-कंत्राटी सेवा" या लेखाशिर्षाखाली सन २०२५-२६ या वित्तीय वर्षामध्ये उपलब्ध असलेल्या अर्थसंकल्पीय तरतुदीतून भागविण्यात यावा.

३. सदर निधी अंशकालीन निदेशकांच्या माहे जून २०२५ पासूनच्या मानधनाकरिता शिक्षण संचालक (प्राथमिक), प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, पुणे यांनी संबंधित जिल्हा परिषद/ महानगरपालिकानिहाय वितरित करावा. वितरित केलेल्या निधीचा तपशिल शासनास सादर करावा.

४. सदर निधी अंशकालीन निदेशकांच्या मानधनासाठी अदा करतांना संदर्भाधिन शासन निर्णय, दि. ०५.०६.२०२५ अन्वये निश्चित करण्यात आलेल्या धोरणानुसार परिगणना करण्यात यावी. त्यानुसार, अंशकालीन निदेशकांचे मानधन त्यांच्या बँक खात्यातच जमा होईल याबाबत दक्षता घेण्यात यावी. याबाबत कोणतीही अनियमितता होणार नाही, याची जबाबदारी शिक्षण संचालक (प्राथमिक), प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, पुणे यांची राहिल.

५. स्थानिक स्वराज्य संस्थेमधील उच्च प्राथमिक शाळांमध्ये अंशकालीन निदेशकांची नियुक्ती करणे व सुधारीत धोरण निश्चित करणेबाबतचा शासन निर्णय, दि. ०५.०६.२०२५ मधील अटी व शर्तीचे पालन करण्यात यावे.
६. कार्यरत अंशकालीन निदेशकांचे मानधन अदा केल्यानंतर निधी शिल्लक राहिल्यास त्याबाबतचा अहवाल शासनास सादर करावा. शिल्लक निधीचा विनियोग करण्यापुर्वी शासनाची पूर्वमान्यता घेण्यात यावी.
७. सदरचे अनुदान सशर्त अनुदान असून ज्या प्रयोजनार्थ मंजूर करण्यात आले आहे, त्याच प्रयोजनासाठी खर्च करण्यात यावे.
८. अंशकालीन निदेशकांच्या मानधनाकरिता अधिकच्या निधीची आवश्यकता असल्यास, त्याबाबतची मागणी शासनाकडे सादर करण्यात यावी. तसेच, वितरित करण्यात आलेल्या निधीचे उपयोगिता प्रमाणपत्र एक महिन्याच्या कालावधीत शासनास सादर करावे.
९. वित्त विभाग, शासन परिपत्रक दि. ०७.०४.२०२५ मध्ये नमूद केलेल्या सर्व अटींची पूर्तता होत आहे. सदरचे अनुदान सशर्त अनुदान असून त्याकरिताच्या अटी व शर्ती या शासन निर्णयात नमूद केल्या आहेत.
१०. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाने अनौपचारिक संदर्भ क्र. ९९३/ व्यय-५, दि. १४.१०.२०२५ अन्वये दिलेल्या सहमतीनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.
११. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२५१०२०१८०८३०२८२१ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(तुषार महाजन)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपालांचे सचिव, राजभवन, मुंबई.
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
३. मा. अध्यक्ष / सभापती, विधान सभा / विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई.
४. मा. मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव (सर्व).
५. मा. विरोधी पक्षनेता, विधान सभा / विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई
६. मा. विधान सभा / विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई (सर्व)
७. मा. मुख्य सचिव यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक
८. प्रधान सचिव, (शालेय शिक्षण विभाग) यांचे स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
९. आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१०. राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई.

११. आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व).
१२. शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
१३. महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र १/२ मुंबई, नागपूर.
१४. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र १/२ मुंबई/नागपूर.
१५. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद (सर्व).
१६. शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक/ माध्यमिक), जिल्हा परिषद (सर्व).
१७. संचालक, लेखा व कोषागारे, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई-६३.
१८. सर्व वरिष्ठ लेखा परीक्षक (शिक्षण विभाग).
१९. अधिदान व लेखा कार्यालय, मुंबई.
२०. उप सचिव, वित्त विभाग, (व्यय-५/ अर्थसंकल्प शाखा), मंत्रालय, मुंबई.
२१. उप सचिव (एसडी/ प्रशासन), शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२२. उप सचिव (१४७१), नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२३. अवर सचिव (अर्थसंकल्प), शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२४. अवर सचिव/ कक्ष अधिकारी, लेखाशाखा, शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
२५. निवड नस्ती (एसडी-१).